

Przedmowa (Hanna Liberska, Janusz Trempała)	11
Wprowadzenie (Hanna Liberska, Janusz Trempała)	13

Część I PODSTAWY TEORETYCZNE 19

Rozdział 1. Wybrane kierunki i konteksty kształtowania się psychologii wychowania w Polsce do 1939 roku (Cezary W. Domański)	21
--	----

- 1.1. Wczesna refleksja o psychologii wychowania 23
- 1.2. Pionierzy i prekursorzy 25
- 1.3. Psychologia wychowawcza na uczelniach wyższych – początki 31

Rozdział 2. Przedmiot badań psychologii wychowania (Janusz Trempała)	39
--	----

- 2.1. Kształtowanie się psychologii wychowania 41
- 2.2. Pojmowanie wychowania 42
- 2.3. Psychologia wychowania jako odrębna dyscyplina badań psychologicznych 46
- 2.4. Związek kształcenia i wychowania z rozwojem człowieka 50
- 2.5. Przedmiot badań psychologii wychowawczej jako stosowanej psychologii rozwoju człowieka 54

Rozdział 3. Podstawowe teorie i koncepcje psychologii wychowania i uczenia się (Hanna Liberska)	57
---	----

- 3.1. Asocjacionizm i behawioryzm 59
- 3.2. Teorie społeczne i teoria społeczno-poznawcza 66
- 3.3. Konstruktywizm 72
- 3.4. Wychowanie w podejściu psychodynamicznym, humanistycznym i społeczno-kulturowym 75

Część II KLUCZOWE OBSZARY BADAŃ PSYCHOLOGII WYCHOWANIA 85

Rozdział 4. Procesy poznawcze (Ludmiła Zając-Lamparska, Monika Deja, Ewa Czerniawska, Maria Ledzińska)	87
--	----

- 4.1. Funkcje wykonawcze (Ludmiła Zając-Lamparska, Monika Deja) 89
- 4.2. Uczenie się i nauczanie (Ewa Czerniawska) 108
- 4.3. Od informacji do wiedzy w dobie globalizacji (Maria Ledzińska) 121

Rozdział 5. Procesy emocjonalno-społeczne (Anna Oleszkowicz, Anna Cieślik, Maria Czerwińska-Jasiewicz, Alicja Senejko)	133
--	-----

- 5.1. Emocje i motywacja (Anna Oleszkowicz, Anna Cieślik) 135
- 5.2. System wartości człowieka w ciągu życia (Maria Czerwińska-Jasiewicz) 145
- 5.3. Samoregulacja i adaptacja (Alicja Senejko) 151

Rozdział 6. Różnice indywidualne (Andrzej E. Sękowski, Martyna Płudowska, Błażej Smykowski, Karolina Appelt, Jan Ciecuch, Włodzimierz Strus)	161
--	-----

- 6.1. Zdolności (Andrzej E. Sękowski, Martyna Płudowska) 163
- 6.2. Kompetencje (Błażej Smykowski, Karolina Appelt) 172
- 6.3. Osobowość w psychologii wychowania (Jan Ciecuch, Włodzimierz Strus) 199

Rozdział 7. Uwarunkowania rozwoju i wychowania (Hanna Liberska, Marta Białecka-Pikul, Arkadiusz Białek, Martyna Jackiewicz, Dorota Suwalska-Barancewicz, Stefan Frydrychowicz)	215
--	-----

- 7.1. Biologiczne podstawy nauczania i wychowania (Hanna Liberska) 217

7.2. Środowiskowe uwarunkowania rozwoju i wychowania w okresie dzieciństwa (Marta Białecka-Pikul, Arkadiusz Białek, Martyna Jackiewicz-Kawka) 241

7.3. Środowiska rozwoju i wychowania: od dzieciństwa do dorosłości (Hanna Liberska, Dorota Suwalska-Barancewicz) 253

7.4. Interakcje społeczne (Stefan Frydrychowicz) 280

Część III PSYCHOLOGIA WYCHOWANIA W PRAKTYCE: WYBRANE PROBLEMY 293

Rozdział 8. Praca psychologów wychowawczych z rodziną (Lucyna Bakiera, Elżbieta Dryll) 295

8.1. Rola rodziców w systemie wychowania instytucjonalnego (Lucyna Bakiera) 297

8.2. Praca psychologów wychowawczych z rodzicami i rodziną (Elżbieta Dryll) 306

Rozdział 9. Praca psychologów wychowawczych w szkole (Anna Oleszkowicz, Anna Cieślik, Grażyna Katra) 319

9.1. Praca psychologa z młodzieżą nad rozpoznaniem i rozwojem potencjału (Anna Oleszkowicz, Anna Cieślik) 321

9.2. Praca psychologa z nauczycielami-wychowawcami (Grażyna Katra) 330

Rozdział 10. Praca psychologów wychowawczych z dziećmi o nietypowym rozwoju (Roman Ossowski) 341

10.1. Nietypowość rozwoju jako przedmiot zainteresowania medycyny, psychologii rehabilitacyjnej i pedagogiki specjalnej 343

10.2. Problem typologii dzieci o nietypowym rozwoju 347

10.3. Problemy wspólne w rozwoju i wychowaniu dzieci o nietypowym rozwoju 348

10.4. Rehabilitacyjne znaczenie uczestnictwa w życiu rodzinnym 357

10.5. Kwestia przygotowania do aktywności zawodowej 358

10.6. Instrumenty rehabilitacji 358

10.7. Problemy swoiste rozwoju i wychowania dzieci i młodzieży o nietypowym rozwoju 361

10.8. Wkład wiedzy o nietypowym rozwoju do psychologii różnic indywidualnych 363

Rozdział 11. Praca psychologów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą z destrukcyjnymi zaburzeniami zachowania (Lidia Cierpiałkowska, Iwona Grzegorzewska) 367

11.1. Obraz kliniczny i przejawy destrukcyjnych zaburzeń zachowania 369

11.2. Biopsychospołeczne modele zaburzeń eksternalizacyjnych 376

11.3. Poradnictwo zdrowotne i interwencje psychospołeczne - implikacje dla praktyki psychologa wychowawczego 384

Rozdział 12. Praca psychologów w poradnictwie zawodowym - przygotowanie do kariery zawodowej w perspektywie całościowej (Anna Paszkowska-Rogacz) 391

12.1. Definicje i metafory kariery 393

12.2. Koncepcje wyjaśniające rozwój kariery 395

12.3. Współczesne poradnictwo zawodowe w perspektywie konstruowania życia 398

Rozdział 13. Wychowanie w grupach mniejszościowych (Barbara Weigl, Dominika Wiśniewska) 403

13.1. Mniejszości etniczne. Dziecko romskie w rodzinie i szkole	405
13.2. Słyszące dzieci niesłyszających rodziców. Świat Koda	407
13.3. Uchodźcy i migranci. Wychowanie po traumie	409
13.4. Trudne powroty do ojczyzny rodziców. Problemy powracających	410
13.5. Małżeństwa międzykulturowe. Dzieci dwukulturowe i dwujęzyczne	411
Rozdział 14. Wychowanie zdrowotne (Beata Ziółkowska)	415
14.1. Ustalenia definicyjne w ujęciu historycznym	417
14.2. Wyznaczniki zdrowia a analfabetyzm zdrowotny	419
14.3. Cele wychowania zdrowotnego w kontekście zagrożeń współczesnego świata	421
14.4. Wychowanie zdrowotne - wskazania praktyczne	428
Rozdział 15. Wychowanie seksualne (Zbigniew Izdebski, Krzysztof Wąż, Joanna Dec-Pietrowska)	431
15.1. Specyfika problematyki wychowania seksualnego	433
15.2. Seksualność i rozwój psychoseksualny	433
15.3. Socjalizacja seksualna	434
15.4. Wychowanie seksualne a edukacja seksualna	435
15.5. Typy wychowania seksualnego i ich efektywność	435
15.6. Cele wychowania seksualnego	437
15.7. Wychowanie seksualne w rodzinie	438
15.8. Edukacja seksualna w polskiej szkole	439
15.9. Profilaktyka	443
Rozdział 16. Nowe obszary oddziaływań wychowawczych - wychowanie obywatelskie i środowiskowe (Beata Krzywosz-Rynkiewicz)	445
16.1. Dlaczego obywatelstwo jest ważne	447
16.2. Obywatelstwo - co to znaczy? Różne rozumienie roli obywatela	448
16.3. W szkole czy w środowisku - dylematy wychowania obywatelskiego	449
16.4. Wychowanie obywatelskie jako wychowanie środowiskowe - istota obywatelskiej socjalizacji	454
Rozdział 17. Organizacje w systemie wychowania (Marzanna Farnicka)	459
17.1. Założenia idei sieciowego rozwoju systemów edukacyjnych	461
17.2. Poziom społeczno-kulturowy: założenia dotyczące organizacji placówek oświatowych	463
17.3. Poziom operacyjny: struktura i organizacja środowiska wychowawczego	465
Posłowie (Mieczysław Plopa)	471
Literatura cytowana	475
Indeks rzeczowy	555
O Autorach	561